

МИРОСЛАВ АНТИЋ

Гарави сокак

Весело циганско вашариште
са неколико суза
и капи кише

■ Laguna ■

САДРЖАЈ

<i>Каг сам био ѝарав</i>	7
Стара песма	15
Миле Дилеја	16
Раја	17
Јоца	18
Данијела	19
Жарко	21
Живорад	22
Влајко	23
Маћика	24
Ђорђе	25
Иван	26
Гага	28
Васа	30
Урош	31
Мита	32
Војислав	34
Анђа	35
Будимир	36
Октобар	37
Како се прави драго камење	38

Читање из длана.	41
Новембар	43
Читање из прстију.	44
Како се постаје невидљив	54
Децембар	55
Дуниша.	58
Близанци	61
Јануар	63
Игре мртвих под јорганом	64
Пера.	68
Николић.	69
Тугомир	72
Март	73
Читање из латица	75
Успаванка	77
Радмила	78
Април	80
Романса	82
Ром.	83
Гордана.	85
Мај.	86
Читање из блата	88
Малилини	89
Вашар	93
Молитва	105
Антићев синдром близанаца у спеку <i>Гарави сокак</i> (Раша Попов) . . .	107

У она њако дивна и далека времена, кад сам био дечак, имао сам у основној школи друџа Милеџа Пеџровиџа, малоџ дуџоокоџ Циџанина, коџа су звали Миле Глуџави, или како се њо на циџанском каже: Миле Дилеџа. Мноџи Циџани зову се Николиџи, Пеџровиџи или Јовановиџи, мноџи се и данас зову Миле, али онаџ моџ друџ, онакав Миле Дилеџа, био је иџак, и остџао, неџиџо друкчиџе од свих остџалих.

Убили су џа фаџисџи 1942. џодине у Друџом свейском раџу. Сахраџен је неџде ка селу Јабуџи, код Панчева, у велику заџедничку џродницу безимених жрџиџава. Две хумке у равници, на дну неџдаџиџеџ Панонскоџ мора, личе на два остџрва коџе заџљускуџе велико ниско небо јужноџ Банџа. Понекад џамо одем, заџалим свеџу и џлачем. А мени се јоџ и сад учини да Милеџа џонекад среџнем. У џрадскоџ вреви. У меџежу ауџиодуских сџиџаница или аеродрома. На обалама река краџ којих ме носе дродови. На џусџиџим џоџанама у џредвечерџе, кад џровирим кроз окно воза. Кроз ваздух, блаџ и џеџељасџи као свила, иде черџа. А за џом, на џедесеџ корака, џровидан као сџакло: Миле. Кад воз заџе за окуку, а он, као да надрасџа кроџиџе, расџилиџуџе се и џреџивара у велики дели облак. И џако усамљен, дуџо јоџ лебди на јужном небу.

Иако најмањи у разреду, Миле је увек седео у њо-следњој клупи као да неком смења, као да је нешто друго нешто остала деца. Тукли су га сви редом, без разлога, прво зашто је Цијанин. Када још неко нешто украде, Миле је добијао бајине ни крив ни дужан. А владало је и веровање да је урокљив, због зривавих очију, и да се ноћу дружи с ђаволима. Једног дана, кад је све што претршило меру, претршио сам Милеја код себе у прву клупу и пошуквао се због њега до крви. Протршио сам га за своје друге. Правио сам се да сам и ја разрок кад смо илашили другу децу. Научио ме је цијански, га смо нас двојица јоворили нешто што нико не разуме, и били важни и шајансвени.

Био сам доса нежан дечак, илавокос и кукавица, али одједном се у мени протршио неки враг и ја сам иу-као све редом, чак и оне најјаче. Данима сам долазио кући раскрвављен и поцејан. Шуширали су ми торбу ио блају. Најдала су ме јонекад и петорица. Али издржао сам.

Миле ме је обожавао. Почео је да краде због мене јумице, дојице, ужине, оловке... и доносио ми са неком чудном исећом верношћу. Имао сам због штога многа не-прелика, јер морао сам све те ствари после кришом да враћам, да га не увредим. А враћајући је јонекад многа теже нешто красји. Миле Дилеја је био највећи јесник кога сам познавао у дејинству. Измишљао је за мене цијанске јесме на већ познате мелодије, прерађивао оне старе које је слушао од маме и баке, и друго смо, данима, иамним што као из неке чудне маје, друго смо јоворили о необичним стевовима била и животиња,

о злом духу Чохану шїо једе децу, о сновима и кле-
тївама, о черїама и скиїњама, и їорко, и шерейски,
и шужно, и безобразно.

Једної дана рекао ми је своју шајну: лош ђак је заїо
шїо не може да мисли а да не њева. Кад би моїао, рекао
је, да оїїева све своје лекције, и земљойис, и їознавање
їрприоде, и шаблицу множења, али да све їо изврне
како се њему чини да је лейше, дио би најдољи ђак у
разреду.

Онда је дошао райї. Дошло је сїрашно Чохано, коїа
се їлаше и деца и одрасли Циїани. Пробаїїе, ако не
верујеїше: їо је нешїо у крви. Чудно. Идиїше у неку
циїанску кућу и кад деїше у колевци їлаче, деїше које
не зна још ни да їовори, їлашиїше їа ђаволом, вилења-
цима, вешїицима, їлашиїше їа дабароїом, чиме їод
хоћеїше – вршїїаће и даље. Али ако му кажеїше, їле-
дајући їа у очи: мир, иде Чохано – деїше ће окренуїи
їлаву, најежиїи се и засїаїи. У кућама Гаравої сокака
їших їрвих райїних ноћи сїално су їореле свеће. Кажу
да се Чохано доји свеїлосїи, јер је дух мрака и смрїи.
„Чохано једе свеће“, їоворили су. „Палиїше заїо једну на
друїу да се їродужи свеїлосїи.“ Мој Миле је морао да
носи на руци жуїу їраку. Тако су окуїаїїори одре-
дили. Жуїа їрака је значила да он није човек, неїо
Циїанин, и да свако може да їа удије кад хоће.

Био је насмрїї їреїлашен. Водио сам їа кући из
школе, узимао од њеїа їраку и сїављао на свој рукав.
Доїодило се да смо једном, враћајући се шако, срели
немачкої војника. Једної од ових наших, домаћих, ре-
їруїованих у дивизију „Принц Еуїен“. Био је у шлему,

йод оружјем, а једва шест̄ или седам йодина с̄тарији од нас двојице. Имао је два йлава ока, округло румено лице, у йрви мах чинило ми се чак доброћудно. Уйерио ми је йушку у йруди. У вилици му се цаклио злат̄ан зуб.

„Чеја се йо вас двојица ийрайе?“

„Ничеја“, рекао сам. „Он се доји, а ја му чувам сйрах.“

„А шйа је он йеби кад му чуваш сйрах?“

„Брай̄“, рекао сам.

И даље се смешкао. Исукао је бајонет̄ и сйавио ми врх у ноздрву. Дијао йа је йек йолико колико моју да се усинем на йрсйе.

„А која се йо дојиш?“, уйишао је Милеја.

Миле је ћушао и йледао у земљу.

„Боји се да йа не удијейе, йосйодине војниче“, казао сам дижући се и даље на йрсйе као да ћу йолейеиш. Осейио сам да ми ноздрва йолако йуца и крвари.

„А йи се не дојиш?“

„Свако ко је мали мора да има сйаријеј брай̄а који ће йа чувати“, рекао сам.

„А йе је йвој сйарији брай̄?“

„Немам йа, йосйодине војниче“, казао сам.

„Зайо се и ја дојим кад сам с̄ам. Али йред овим дечаком не смем.“

Не йресйајући да се смешка, војник ме је йовео улицом. Ишао сам йако на йрсйима, са бајонет̄ом у йокиданој ноздрви и људи су нам се склањали с йуша. Војника је све йо веома задављало. Очекивао је, ваљда, да ћу зайлакайи. А ја, од силној сйраха и бола, нишйа друо нисам умео да мислим, нејо сам сйално йонављао

у себи: немој се сайлесџи, осџаћеш без носа. Милеџа су једне ноћи одвели с џрујом Циџана и сџрељали. Ја сам осџао жив. И кад џод видим некоџ Циџанина да му џреба џомоћ, сџанем уз џеџа да му сачувам сџрах.

Једно време оглазио сам у кафане џде свирају нај-боље циџанске дружине. Они џо зову: музичка кайела. Дружим се с џима и џлачем. Терам их да ми свирају Милеџове џесме. Они кажу да џо не џосџоји. Да речи џако не иду. А ја знам да иду баш џако, и још џонешџо измишљам, и сад већ, џолако, неки добри оркестџри као шџо је Туџомиров или Јанике Балажа, Жаркова банда, Цанеџова или Милоша Николића из Дероња, џевају џе џесме. „Из џошџовања“, каже ми басисџа Сџева из Силбаша. „Жао нам кад џлачеше. Ако не џосџоје џесме, измислићемо их за вас.“

И ја, ево, већ џодинама луџам и измишљам џесме Рома. Роми – џо је истџо шџо и Циџани, само шџо на циџанском Ромален значи и: џуди. И увек се џише великим словом.

А Миле Дилеја?

Ја у доџа не верујем. Ни у сџрашно Чохано. Али ако џа неџде има, онда џа молим да џамо, у оном свеџу мрака, корења и џишине, куџи мом Милеџу Дилеји џлишан шешир.

Увек џа је џако мноџо желео.

СТАРА ПЕСМА

Кад сунце сија
ми плачемо као луди,
јер ће увек после једног сунца
бити нама једна страшна киша.

Кад киша пада
ми певамо као луди,
јер ће увек после једне кише
бити нама једно лепо сунце.

После доброг увек дође лоше,
јер никад нам ништа боље
није било иза најбољег.

После лошег мора доћи добро,
јер никад нам ништа горе
није било иза најгорег.

МИЛЕ ДИЛЕЈА

Авој, Миле глупави,
зашто тако лажеш?
Кажи макар нешто да је истина
и добићеш плишан шешир.

„Лутам гладан друмовима.
Ајао, људи, што сам ја здраво сиромах.
Ајао, боже, како сам страшно сиромах
– немам ја ни мог тату.

Још да не смем ни да лажем,
па – да се убијем.“

РАЈА

Нико није тако богат и сиромах као ја,
брате мој.
Нико није тако срећан и несрећан као ја,
брате мој.

У једном селу којег нема,
у једној улици која још не постоји,
пред једном кућом
коју још ни сазидали нису,
на једној клупи
што само због мене чека
да тек израсте као дрво,

седим тако свако вече, свирам
у једну тамбуру коју немам
некаквој дивној деци која још нису рођена,
а воле и мене и тебе
онако – како ми то хоћемо.

Нико није тако срећан и несрећан као ја,
брате мој.
Нико није тако богат и сиромах као ја,
брате мој.

Ако мислиш да се шалим,
немој да ми верујеш.
Ако мислиш да озбиљно говорим,
насео си, брате.

ЈОЦА

„Јеси л' чуо
да ће сутра падати динари с неба?“
„Нисам.“

„А је л' верујеш
да има 'тица што доноси колаче?“
„Не верујем.“

„Јеси л' чуо
да има негде да је стално лето?“
„Нисам.“

„А је л' верујеш
да у радију живе мали људи?“
„Не верујем.“

„Марш одавде из нашег сокака
кад не умеш да сањаш.
Да те покрљам напола – као лебац.
Ето!“

ДАНИЈЕЛА

1.

Сви имају усред главе
нешто чиме мисле.

Неко има зелен месец.
Неко има жути дукат.
Неко колач, или прстен,
или златну минђушу.

Сви имају усред главе
неку лепу памет.

Ја у глави имам једно
сасвим празно – ништа.
Све што ставим под чело,
у то ништа пропадне.

Такво ми је празно дно
од те моје главе.

2.

Сви имају усред груди
нешто чиме живе.
Неко има црвен цвет.

Неко има слатку пчелу.
Неко сунце, или поток,
или шарен пропелер.

Сви имају усред груди
неко лепо срце.

Ја украла један сат
и сакрила под ребра.
Да не буду груди празне.
Да не дува кроз њих ветар.
Да ја имам нешто живо унутра.

Лепо можеш да га чујеш
како куца под кошуљом.

Ако мислиш да је срце,
вараш се.
Срце ми је у петама
откад сам се родила.

ЖАРКО

Аој, Љиљо, аој црна Љиљо
са белим очима,
је л' сам блесав, је л' сам много блесав
што ти нисам купио бомбона
кад сам имо двајест четир банке?

Аој, Љиљо, аој црна Љиљо
са златним очима,
је л' сам луда, је л' сам страшна луда
што ти нисам купио јабуке
кад сам имо тријест једну банку?

Имам сестру без оба две ноге.
Купио сам сестри те бомбоне.
Купио сам сестри те јабуке.
Ја је гледам, Љиљо, како једе,
сестру гледам – само тебе видим.

Ти си бела, Љиљо, ал' си црна,
јер ти ништа не знаш.
Ја сам гарав, Љиљо, ал' сам бео.
Сви побеле кад у себи плачу.

ЖИВОРАД

Што код кројача
у излогу
висе одеда?

Кад је, браћо, реклама,
треба да је реклама.

Што код вулканизера
пред кућом
висе гуме?

Кад је, браћо, реклама,
нека буде реклама.

Е, па кад је реклама,
зашто онда испред школе
да не висе наставници?

ВЛАЈКО

Увек кад се играмо,
мени кажу: бићеш коњ
и ја, шта ћу – морам.

И још неки буду коњи,
а остали седну нам на леђа,
па се тако тркамо.

Ми, који смо коњи,
док трчимо до циља,
у коње се претворимо, мајке ми.

И срце нам коњско.
И очи нам коњске.
И мозак нам коњски.

И могу ти рећи: кад си коњ,
уопште ти није важно да будеш први.
То је увек важно само оном
што те јаше.

МАЋИКА

Молио бих, докторице
да ми дате инјекцију
да останем жив
макар само до августа.

Писало ме Социјално
да ме води на море,
па бих хтео, докторице,
да ја видим и то море,
па после – шта буде.

Да ја видим је л' то море
дубоко кô бунар
и прозрочно као прозор,
или као сијалица,
или као кад се нешто пробуши.
И да видим: ако море нема краја,
како то изведе – да се не проспе.

Само то да видим,
па септембар – како буде,
није важно.
Ионако у септембру мора више нема.

Море – то је једна
чисто летња ствар.